

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse “Maaeluministri 3. veebruari 2017. a määruse nr 14 “Põllumajandusettevõtja tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetus” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrust muudetakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 alusel. Maaeluministri määrus kehtestatakse “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) tegevuse liigi 4.1 “Investeeringud põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamiseks” (edaspidi *meede 4.1*) rakendamiseks.

Maaeluministri 3. veebruari 2017. a määruse nr 14 “Põllumajandusettevõtja tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetus” (edaspidi *kehtiv määrus*) muutmise määrusega (edaspidi *eelnõu*):

- vähendatakse toetusega niisutussüsteemidesse investeerivate toetuse taotlejate halduskoormust. Kui seni pidi toetuse taotleja küsima niisutusinvesteeringu korral Keskkonnaametilt kooskõlastuse ja edastama selle Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*), siis muudatuse tulemusena esitab taotleja vajalikud dokumendid *PRIA*le ning *PRIA* suhtleb Keskkonnaametiga otse;
- lisatakse piirang, et investeeringut ei saa teha alale, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks, kuna taotlejal puudub võimalus selles koridoris oma majandustegevust pikaajaliselt jätkata;
- täiendatakse taotluse hindamiskriteeriume tulenevalt arengukavas meetme 4.1 kohta tehtud täiendustest. Muudatuste tulemusena lisatakse kehtiva määruse lisadesse 3 ja 4 (piimatootmise ja loomakasvatuse valdkonnad) täiendav hindamiskriteerium nendele põllumajandustootjatele, kes peavad ohustatud tõugu loomi;
- lisatakse kehtiva määruse lisasse 5 (teraviljakasvatuse valdkond) kuivati ehitamise või ostmise korral täiendav hindamiskriteerium, mille alusel antakse lisapunkte sertifitseeritud seemnete tootjatele.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna maaettevõtluse büroo peaspetsialist Harry Pässe (625 6527, harry.passa@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegid Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 13 punktist.

Eelnõu punktid 1 ja 4 puudutavad loomakasvatusehitiste registreerimise kohustust. Seni kehtinud sõnastuse alusel pidi ümberehitatav või laiendatav loomakasvatushoone või rajatis

(edaspidi *loomakasvatusehitis*) olema registreeritud loomatauditõrje seaduse § 11 lõike 5 alusel põllumajandusloomade registris. Seda sõltumata asjaolust, kas seal parasjagu peeti loomi või mitte. Loomatauditõrje seaduse § 11 lõike 5 alusel peavad põllumajandusloomade registris olema registreeritud vaid need loomakasvatusehitised, kus peetakse loomi. Selleks, et toetusega oleks võimalik ümber ehitada või laiendada ka neid loomakasvatusehitisi, kus loomi sees ei ole, täiendatakse käesoleva muudatusega määrust ning täpsustatakse, et põllumajandusloomade registris peavad olema registreeritud vaid need loomakasvatusehitised, kus peetakse loomi. Kui taotleja soovib taotleda toetust loomakasvatusehitise ümberehitamiseks või laiendamiseks, kus peetakse loomi, siis tuleb taotlemisel esitada ehitise põllumajandusloomade registris registreeritust kinnitav teave.

Eelnõu punktides 2, 3, 5 ja 7 sätestatud muudatustega vähendatakse taotleja halduskoormust niisutusinvesteeringuteks toetuse taotlemisel. Muudatuse järgselt hangib toetuse taotlust menetlev haldusorgan (PRIA) vajadusel teise haldusorgani (Keskkonnaamet) arvamuse. Eelnõu kohaselt on Keskkonnaameti kooskõlastus asendatud Keskkonnaameti arvamusega, kuna tegemist on juriidiliselt sobivama terminiga. Teise asutuse kooskõlastuse küsimine oleks vajalik juhul, kui selleks oleks seadusega antud siduv tähendus.

Seni kehtinud korra kohaselt pidi toetuse taotleja oma niisutustegevusega seotud investeeringud eelnevalt kooskõlastama Keskkonnaametiga ning koos toetuse taotlusega esitama Keskkonnaametilt saadud kooskõlastuse PRIA-le. Muudatuse järgselt ei pea taotleja enne taotluse esitamist Keskkonnaametilt nimetatud kooskõlastust küsima. Niisutusinvesteeringu veemajanduskavale vastavuse ja tegevuse eeldatava keskkonnamõju kindlakstegemiseks kontrollib PRIA Keskkonnaametile edastatavate dokumentide ja teabe olemasolu ning kui vastav teave on olemas, siis edastab need Keskkonnaametile, kes annab kavandatava tegevuse kohta arvamuse 30 kalendripäeva jooksul arvates nõuetekohaste dokumentide saamisest. PRIA esitab Keskkonnaametile niisutusinvesteeringute kohta arvamuse saamiseks taotleja kohta järgmised andmed ja dokumendid:

- 1) andmed ostetava seadme ja selle kavandatava asukoha kohta;
- 2) statsionaarse seadme puhul, mis ostetakse üksnes olemasoleva toimiva niisutussüsteemi elemendi energiatõhususe suurendamiseks, teave olemasoleva seadme tehniliste parameetrite ja niisutussüsteemi kavandatava aastase veekasutuse kohta;
- 3) kavandatava niisutussüsteemi põhiprojekt või ehitusprojekt, kui see on nõutav ehitusseadustiku või maaparandusseaduse kohaselt;
- 4) keskkonnamõju eelhindang või keskkonnamõju hindamise aruanne.

Keskkonnaamet annab PRIA poolt edastatud teabe alusel arvamuse, millest nähtub niisutuseks kavandatava veekogumi seisund, niisutusteks tehtava investeeringu vastavus piirkondlikule veemajanduskavale ning selle mõju veekogumile ja keskkonnale.

Niisutussüsteemi investeeringule arvamuse andmise puhul on tegemist toetatava tegevuse vastavuse kontrollimisega ELÜPS-i § 76 lõike 4 tähenduses, mida teostab Keskkonnaamet arengukavas sätestatud ulatuses. Esitatud dokumentide põhjal kontrollib Keskkonnaamet, millist mõju kavandatav investeering keskkonnale avaldab, arvestades veemajanduskavade peatükis 8.3.5 sätestatut.

Statsionaarse seadme ostmise puhul, mille eesmärk on üksnes olemasoleva toimiva niisutussüsteemi elemendi energiatõhususe suurendamine, ei ole keskkonnamõju eelhindang või keskkonnamõju hindamise aruanne nõutud. Eelnõuga Keskkonnaameti arvamusele vorminõudeid seatud ei ole. Kui Keskkonnaamet avastab temale esitatud dokumentides või

teabes puuduse või täpsustamist vajava nüansi, siis suhtleb Keskkonnaamet taotlejaga otse ning vajadusel teavitab sellest PRIAt.

Muudatusega kaasneb Keskkonnaametile parem selgus kavandatavate niisutusprojektide mahu osas, kuna projektid ei laeku enam erinevatel aegadel, vaid ühekorraga. Seega on võimalik hinnata kompleksemalt niisutussüsteemide rajamisega kaasnevat mõju veekogumile, kui samast veekogumist soovib niisutusvett võtta rohkem kui üks taotleja. Samas võib kaasneda ka sel ajahetkel Keskkonnaametile suurem töökoormus, kuna taotlused enam ei haju pikemale ajaperioodile.

Eelnõu punktis 6 muudetakse kehtiva määruse § 23 lõike 5 punkti 6 täpsustades, et veekasutuse vähenemise kohta tuleb esitada teave, kui investeering ei eelda põhiprojekti koostamist. Senise sõnastuse kohaselt oli vastav teave nõutud, kui investeering ei eeldanud eelprojekti koostamist. Muudatus on oma olemuselt normitehniline, kuna kehtiva määruse § 23 lõike 5 punkti 3 alusel peab niisutusinvesteeringu korral olema ehitusprojekt taotluse esitamisel vähemalt põhiprojekti staadiumis, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustiku kohaselt. Muudatusega tagatakse taotlejale ja menetlejale parem õigusselgus, sest eelprojekti mõiste kasutamine võis tekitada ekslikku arvamust, et ka eelprojekti staadiumis ehitusprojektiga saab toetust taotleda. Edaspidi on määruuses läbivalt kasutatud terminit põhiprojekt.

Eelnõu punktide 8 - 10 ja punktis 13 sätestatud määruse lisade 3 - 6 ümbersõnastamisega täpsustatakse erinevate suhtarvude arvutamisel rakendatavat ümardamise põhimõtet. Edaspidi ümardatakse määruuses läbivalt kõik toetusega seotud suhtarvud sajandiku täpsusega.

Ümardamisega seotud muudatused ei suurenda toetuse taotleja poolt elluviidavate tegevuste (mille eest hindepunkte saadakse) maksumuse osatähtsust koguinvesteeringute maksumusest. See tähendab, et suhtarvud ümardatakse täpsusega kaks kohta peale koma. Sätestades arvutamisel selged põhimõtted, tagatakse ühene arusaam kõigile osapooltele. Arvutatud tulemused ümardatakse lõikamise meetodil. Ümardamise meetod käesoleva muudatuse raames ei muutu. Näiteks, kui osakaalu “investeeringu osakaal koguinvesteeringu maksumuses on pärast kavandatud tegevuse elluviimist enam kui 50,00 protsenti“ arvutamisel saadakse tulemuseks 49,99652, siis lõikamise meetodil saadakse tulemuseks 49,99. Kuna 49,99 ei ole suurem kui 50,00, siis antud näite puhul ei ole tingimus täidetud. Tingimus oleks antud juhul täidetud, kui suhtarv oleks 50,01 või suurem. Muudatusega vähendatakse suhtarvude ümardamisega kaasnevaid mitmetimõistetavusi.

Eelnõu punktiga 11 lisatakse neile mahetootjatele, kes ehitavad toetuse abil loomakasvatusehitise ja kasutavad selleks kõrgemat loomakoha maksumuse määra, kohustus olla mahetootja kuni investeeringuobjekti sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. Sihipärase kasutamise periood on mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtja korral kolm aastat ja suurettevõtja korral viis aastat arvates viimase toetusosa väljamaksest.

Taotleja peab taotlusel märkima, kui ta soovib kasutada kõrgemat loomakoha maksumuse määra ning sellega seoses nimetatud kohustuse võtta. Nimetatud kohustus selgesõnaline sätestamine määruuses on vajalik, kuna kõrgema loomakoha maksumuse määra kasutamisel antakse toetuse saajale toetus mahepõllumajanduse valdkonnas loomade pidamiseks ning vastavas mahetootmise valdkonnas tunnustuse mitteomamise korral ei ole tegemist investeeringuobjekti sihipärase kasutamisega. Mahetootmise valdkonnas tunnustust omavaks loetakse ka tunnustamise üleminekuperioodil olev ettevõtja. Mahetootmise valdkonnas tegutsevatele loomapidajale ei anta ka edaspidi toetust enam kui 40% ulatuses abikõlblikest

kuludest (noortel põllumajandustootjatel ja tootjarühmadel kuni 45% abikõlblikest kuludest), kuid maheloomade puhul on loomakoha maksumuse määr kõrgem.

Toetuse saaja, kes taotleb toetust kõrgema loomakoha maksumuse määra alusel, ettevõtte peab omama tunnustust loomakasvatuse valdkonnas ning toetuse saaja peab pidama mahepõllumajanduslikult loomaliiki, mille pidamiseks ta loomakasvatushoone ehitab. Näiteks, kui rajatakse mahesigala, siis peab taotleja ettevõtte olema tunnustatud loomakasvatuse valdkonnas, pidades sigu mahepõllumajandusliku tootmise nõudeid järgides. Kui taotleja soovib rajada mahepiima tootmiseks piimaveiste- või noorloomalauda, siis peab ta omama tunnustust loomakasvatuse valdkonnas, pidades veiseid mahepõllumajandusliku tootmise nõudeid järgides. Komisjoni määruse nr 889/2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga (ELT L 250, 18.09.2008, lk 1-84), artikli 17 lõike 1 kohaselt võib ettevõttes olla mitte-mahepõllumajanduslikke loomi tingimusel, et neid kasvatatakse üksustes, mille hooned ja maatükid on kindlalt eraldatud üksustest, kus tootmine toimub vastavalt mahepõllumajanduse eeskirjadele, ja tingimusel et kõnealused loomad on eri liigist.

Eelnõu punktiga 12 täiendatakse kehtiva määruse rakendussätteid lõikega 6. Alates 2017. aastal avatavast teisest taotlusvoorst välistatakse toetuse andmine Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratava Rail Balticu raudtee trassi koridori jääval maal tegevuse elluviimiseks, mille raames ehitatakse ehitised või tehakse muu investeering.

Vabariigi Valitsuse 12. aprilli 2012. a korraldusega nr 173 algatati Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringu koostamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks. Meetme 4.1 varasemate taotlusvoorude toetuste taotlemist puudutavate andmete kohaselt ei ole toetust määratud Rail Balticu raudtee trassi koridoris asuvatele investeeringuobjektidele, mille puhul on nõutav toetuse saaja investeeringuobjekti aluse maa omanikuuluvuse või mitte omandisse kuuluva maa õigusliku kasutamise tõendamine. Eelnõu koostamise ajaks on maakonnaplaneeringu koostamine jõudnud etappi, kus raudtee trassi koridori asukoht on põhimõtteliselt paigas ning läbi planeeringute avaliku väljapaneku ka elanikkonnale teada. Planeeritud ajakava kohaselt saab maakonnaplaneeringute kehtestamine toimuma 2017. aastal.

Eelnõu punktiga 13 kehtestatakse uues sõnastuses kehtiva määruse lisad 2-6.

Kehtiva määruse lisas 2 suurendatakse mahetootmise valdkonnas tunnustust omavatel ettevõtjatel loomakasvatushoone ehitamisel loomakoha kohta antavat maksimaalset toetuse suurust 10 protsendi võrra võrreldes tavatootjate loomakasvatushoonete maksimaalse loomakoha maksumusega.

Meetme 4.1 esimeste taotlusvoorude raames on ilmnenu, et mahelautadesse tehtavate investeeringute korral on mahetootjate loomakoha maksumus üldjuhul kujunenud suuremaks, kui seda on tavapidamisel peetavate loomade loomakoha maksumus. Lisaks peab arvestama ka asjaolu, et tulenevalt mahetootjatele seatud nõuetest on üldjuhul mahetootmises kasvatatavatel loomad nõutav minimaalne netopindala looma kohta suurem võrreldes tavapidamisel peetavate loomadega. Lisaks on mahetootmise korral sõltuvalt loomaliigist

nõue omada loomadele ettenähtud jalutusala või väljas pidamise võimalust (tabel 1). Nimetatud nõuded toovad mahetootjatele täiendava investeeringuvajaduse.

Tabel 1: Erinevate loomaliikide mahetoomise ja tavatootmise võrdlus

Loomaliik	Mahetootmine	Tavatootmine
Piimakari	Laudasisest pinda peab olema min 6 m ² lehma kohta, jalutusala pinda peab olema 4,5 m ² lehma kohta. Karjatamisperioodil tuleb loomi karjata ja nad peavad oma peamise sööda saama karjamaalt. Kui ilmastikutingimused ning maapinna seisukord seda võimaldavad, peab loomadel olema võimalus pääseda vabaõhualadele (sh talvekuudel). Vaid juhul, kui veised pääsevad karjamaale karjatamisajal ning kui talvine laudasüsteem võimaldab neile piisavalt liikumisvabadust, võib talvekuudel sellest kohustusest loobuda (v.a üleüheaastaste pullide puhul). Vasikate ja noorloomade pidamine gruppides on kohustuslik.	Laudasisese pinna miinimumkriteeriumid on väiksemad, jalutusala kasutamise nõuet kehtestatud pole, lõastamine on lubatud, karjatamise kohustust pole, allapanu kasutama ei pea jm. Lehmi võib pidada aastaringselt laudas.
Lihaveis	Mahetootmine põhineb vabapidamisel. Laudasisest pinda peab olema nt üle 350 kg täiskasvanud looma kohta min 5 m ² , 500 kg suurematel loomadel min 1 m ² /100 kg looma kohta, jalutusala pinda peab olema üle 350 kg looma kohta 3,7 m ² , üle 500 kg loomadel min 0,75 m ² /100 kg kohta. Karjatamisperioodil tuleb loomi karjata ja nad peavad oma peamise sööda saama karjamaalt. Karjatamisperioodi välisel ajal peavad loomad regulaarselt pääsema jalutusaladele. Lõppnuumaperioodil on kuni 3 kuud lubatud loomi ainult laudas pidada, see aeg ei tohi ületada 1/5 looma elueast. Mitmed ettevõtted peavad nuumloomi aastaringselt väljas.	Intensiivse lihaveisekasvatuse puhul peetakse loomi tavaliselt kogu nuumaperioodi (alates 7.- 8. elukuust kuni 16.-18. elukuuni) laudas. Ühe looma kohta on laudasisene pind tavaliselt väiksem kui mahetootmise puhul.
Lamba-kasvatus	Laudasisest pinda peab olema min 1,5 m ² looma kohta. Karjatamisperioodil tuleb loomi karjamaal pidada ja nad peavad oma peamise sööda saama sealt. Loomad peavad pääsema väljalutusaladele (min 2,5 m ² lamba kohta, tavaliselt rohkem) aastaringselt.	Elementaarsed loomapidamise head tavad, miinimumpindalad loomapidamishoonetes sätestatud ei ole. Väljalutusalasid rajama ei pea.
Seakasvatus	Mahetootmine põhineb sigade grupispidamisel. Poegivat/imetavat emist võib pidada üksiksulus tingimusel, et ta saab kergesti lamama heita, end ümber pöörata, puhastada, võtta kõiki loomupäraseid asendeid ja teha kõiki loomulikke liigutusi (pesa ehitada). Vähemalt 8 tundi ööpäevas peab võimaldama loomulikku või kunstlikku valgust. Loomad peavad pääsema jalutusalale, kui ilmastikutingimused seda võimaldavad. Laudasisest pinda peab imetaval emisel olema min 7,5 m ² looma kohta, väljalutusala min 2,5 m ² emise kohta. Vähemalt pool põranda pindalast peab olema jäik, st mitte rest- ega võrkpõrand. Pindala nuumsea kohta hoones ja jalutusosal: – kuni 50 kg 0,8 m ² ; 0,6 m ² ; – kuni 85 kg 1,1 m ² ; 0,8 m ² ; – kuni 110 kg 1,3 m ² ; 1,0 m ² ; – üle 110 kg 1,5 m ² ; 1,2 m ² . Jalutusaladel peavad sead saama püherdada ja tuhnida. Tuhnimiseks võib kasutada mitmesuguseid substraate. Allapanu ja tuhnimismaterjal on kohustuslikud. Väljaspeetavatel loomadel peavad olema varjualused/hütid.	Neli nädalat pärast seemendamist võib emiseid pidada üksiksulgudes. Poegivat/imetavat emist võib pidada üksiksulus olevas emisepuuris. Kasutada võib 100% restpõrandaid. Miinimumpindalad looma kohta on väiksemad. Väljalutusalasid ega karjamaid rajama ei pea. Allapanu kasutama ei pea. Minimaalne pindala nuumsea kohta rühmasulus: – 30-50 kg 0,4 m ² ; – 50-85 kg 0,55 m ² ; – 85-110 kg 0,65 m ² , – üle 110 kg 1 m ² . Minimaalne pindala tiine emise kohta rühmasulus: 2,25 m ² .

Munakanad	Mahekanu on keelatud pidada puurides. Mahemunakanu peetakse lauda-tüüpi lindlates. Kasutatakse kaht erinevat lauda-tüüpi lindlat: 1) avatud lindla süsteem (kasutatakse järjest vähem), 2) mitmetasandiline süsteem (uuenduslik, järjest rohkem kasutatav). Mahekanade pidamise peamised reeglid: max 6 kana/m ² , min 18 cm ört kana kohta, max 16 tundi valgust ööpäevas, nokalõikus pole lubatud, 1/20 akent põrandaala kohta, lindlas sees max 7 kana ühe pesa kohta või maks 83 kana/pesa m ² , max 3 000 lindu ühes karjas, karjad tuleb üksteisest eraldada korralike seinte abil. Munakogumise ja söötmise süsteem võib mitme karja kohta olla ühine. Tuulutamise ja sönnikukogumise süsteemid peavad olema eraldatud, vähemalt 1/3 kanala põrandast peab olema kõva ja kaetud allapanuga, kanadel peab olema ligipääs jalutusale õues läbi seinas oleva ala, 4 m ava/100m ² lindla siseala kohta. Kui lindlas on verandad, siis piisab 1 m ava 100m ² kohta, kanad peavad suvel pääsema vabaõhualale, mille suurus peab olema vähemalt 4 m ² linnu kohta, vähemalt 50% õuealast peab olema kaetud puude, põõsaste või muu taimestikuga. Noorkanade pidamiseks EL-i reegleid ei ole.	Nõuded on veega varustamise, söötmise, valgustingimuste, majutamise, lindude kohtlemise ja muu sellise kohta. Patareipuuridele on kehtestatud oma mõõdud, seal peab olema pesa, allapanu siblimiseks ja õrred (15 cm kana kohta). Ka lauda-tüüpi lindlatele on reeglid - nt tohib pidada kuni 9 lindu m ² kohta ning neil peavad olema õrred, kuid neid võib olla vähem kui mahetootmise puhul. Laudatüüpi tavatootmises on õrre käsitlus mahetootmisest erinev.
------------------	---	---

Kehtiva määruse lisades 3 - 5 suurendatakse tootjarühmadele antavate hindepunktide osakaalu. Muudatuse eesmärk on võrdsustada erinevates valdkondades ühistegevuse eest antavad punktid ning ühtlustada valdkondadevahelisi erinevusi. Lisaks soovitakse muudatusega soodustada tootjarühmade toetuse saamist. Esimese kolme taotlusvooru raames on toetust saanud 21 tootjarühma, mis moodustab 3% kõikidest toetuse saajatest. Tootjarühmadele hindepunktide andmist kehtiva määruse alusel ja muudatuse järgselt iseloomustab tabel 2.

Tabel 2: Tootjarühmade hindepunktid

Valdkond	Kehtiv määrus			Pärast muudatust		
	Tootjarühma eelistus	Maksimaalsed hindepunktid taotluse kohta	Tootjarühma eelistuse osakaal maksimaalsetes hindepunktides	Tootjarühma eelistus	Maksimaalsed hindepunktid taotluse kohta	Tootjarühma eelistuse osakaal maksimaalsetes hindepunktides
Piimatootmine	5	50	10%	7	56	13%
Loomakasvatus (välja arvatud piimatootmine ja mesindus)	5	53	9%	7	59	12%
Teravilja, õliseemnete või valgurikaste taimede kasvatus	5	44	11%	7	45	16%
Muude põllumajandussaaduste tootmine (kaasa arvatud mesindus)	7	45	16%	7	45	16%

Kehtiva määruse lisadesse 3 ja 4 lisatakse kriteerium, mis annab eelistuse taotlejatele, kes tegelevad ohustatud tõugu põllumajandusloomade kasvatamisega. Ohustatud tõugu

põllumajandusloomad on loetletud põllumajandusministri 08.12.2005. a määruses nr 118 "Põllumajandusloomade ohustatud tõugude loetelu". Nimetatud põllumajandusministri määruse alusel on ohustatud tõugu põllumajandusloomadeks eesti maatõugu veis, eesti hobune, eesti raskevehobune, tori hobune ja eesti vutt. Ohustatud tõugu põllumajandusloomade kasvatajatele lisatakse eelistus, et soodustada põllumajandusloomade kultuurilise ja geneetilise mitmekesisuse säilimist. Eelistuse andmisel lähtuti järgnevatest asjaoludest:

- eelistus ei tohi moodustada ainukriteeriumina määravat osakaalu toetuse saamisel;
- eelistus peab soodustama ohustatud tõugu loomi pidavate ettevõtjate investeeringute tegemist;
- eelistus ei tohi soosida ohustatud tõugu looma võtmist vaid toetuse saamise eesmärgil, kuna sel juhul ei oleks toetuse saajal tõenäoliselt pikaajalist eesmärki antud tõugu loomade kasvatamiseks.

Kehtiva määruse **lisasse 3**, mis sätestab piimatootmise tegevusvaldkonna hindamiskriteeriumid, lisatakse eelistus eesti maatõugu veisepidajatele. Eesti maatõugu veis on Eestis ainus ohustatud piimaveise tõug. Eestis on kokku 4. aprilli 2017 seisuga 356 eesti maatõugu veisekasvatajat, kellest 42% kasvatab vaid üht maatõugu veist. 17% eesti maatõugu veisekasvatajates kasvatab rohkem kui viit maatõugu veist. 2/3 maatõugu veisekasvatajate karjadest koosneb enam kui 50% ulatuses maatõugu veistest. Eesti maatõugu veisekasvatajatest pooled muud tõugu veiseid ei pea.

Selleks, et eelistada ettevõtjaid, kes panustavad enam ohustatud tõugude säilimisse, antakse lisa 3 alusel hindepunkte neile ettevõtjatele, kes peavad vähemalt kuut eesti maatõugu veist või kelle nimetatud tõugu veiste osakool moodustab üle 50% ettevõtja kõigi piimaveiste arvust. See tähendab, et täidetud peab olema kahest tingimusest vähemalt üks. Toetuse taotleja piimaveiste arv määratletakse PRIA põllumajandusloomade registri andmetel toetuse taotlemisele vahetult eelnenud kuu viimase päeva seisuga.

Kehtiva määruse **lisasse 4**, mis sätestab loomakasvatuse (välja arvatud piimatootmine ja mesindus) tegevusvaldkonna hindamiskriteeriumid, lisatakse eelistus eesti hobuse, eesti raskevehobuse, tori hobuse ja eesti vuti pidajatele. Eesti hobusekasvatajate, sealjuures ohustatud tõugu hobusekasvatajate, kohta täpsed andmed puuduvad, kuna loomakasvatuse registri osaks olev hobuslaste register on tegevuskohapõhine ning omanike andmetes võib seetõttu esineda ebatäpsuseid. Hobuste omanikud on PRIA1 võimalik määratleda tõuraamatute alusel. PRIA põllumajandusloomade registri andmetel oli Eestis 2015. aastal 980 hobuste pidamiseks kasutatavat loomakasvatushoonet. Eesti Äriregistri andmetel omab 6. juuli 2017. a seisuga Eestis hobusekasvatuse ja muude hobuslaste kasvatuse tegevusalal (EMTAK 2008 kood 01431) kehtivat registreeringut 81 osühingut, 58 füüsilisest isikust ettevõtjat, 1 tulundusühistu ja 1 usaldusühing. Kuna kõik nimetatud tegevusalal registreeritud ettevõtjad ei tegele ohustatud tõugu hobuste kasvatamisega või ei ole meetme 4.1 tähenduses põllumajandustootjad, siis tuleb eeldada, et tegelik potentsiaalse eelistuse saajate ring on väiksem.

Selleks, et eelistada ettevõtjaid, kes panustavad enam ohustatud tõugude säilimisse, antakse lisa 4 alusel hindepunkte neile ettevõtjatele, kes omavad kohustust ohustatud tõugu toetuse alusel vähemalt kuue ohustatud tõugu hobuse pidamiseks. Ohustatud tõugu hobuseid pidavatele ettevõtjatele eelistuse andmisel ei saanud kasutada ohustatud tõugu hobuste arvu osakaalu määratlemist kogukarjas sarnaselt eesti maatõugu veisekasvatajatele lisatud eelistuskriteeriumiga, kuna hobuslaste register ei ole omanikupõhine, mistõttu võib ühe

omaniku kõigi hobuslaste arvu määratlemine kujuneda planeeritust töömahukamaks. Eelnevast tulenevalt on lisas 4 toodud ohustatud tõugu hobuste ja vuttide pidajate eelistuskriteeriumid seotud ühe teise arengukava toetuse taotlemisega “Ohustatud tõugu looma pidamise toetus”.

2017. a juuni lõpu seisuga on PRIA registri andmetel kokku 75 ehitist, mille kasutusvaldkonnaks on märgitud “vutid” või “muud kodulinnud”. Jõudluskontrollis on 7 vutifarmi, millest viies on enam kui 350 vutti. Eelistus antakse neile ettevõtjatele, kes omavad “Ohustatud tõugu looma pidamise toetuse” alusel kohustust eesti vuti kasvatamiseks. Nimetatud toetuse alusel saab taotleja vastava kohustuse võtta, kui taotleja peab aasta keskmisena vähemalt 350 eesti vutti.

Meetme 4.1 esimeses kolmes taotlusvoorus eesti maatõugu veise ja eesti vuti kasvatajad toetust ei saanud. Nimetatud taotlusvoorudes said toetust neli hobusekasvatajat, kellest kaks kasvatas ohustatud tõugu hobuseid.

Kehtiva määruse **lisasse 5**, mis sätestab teravilja, õliseemnete või valgurikaste taimede kasvatamise tegevusvaldkonna hindamiskriteeriumid, lisatakse hindamiskriteerium ettevõtjatele, kes taotlevad toetust kuivati ehitamiseks (sh ümberehitamiseks) või ostuks ning on tootnud taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse alusel sertifitseeritud seemnepartii. Eelistuse saamiseks peab ettevõtja seemnepartii olema sertifitseerinud Põllumajandusameti poolt peale taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud aasta 1. jaanuari, kuid mitte hiljem kui toetuse taotlemise tähtajale vahetult eelnenud kuu viimasel päeval. Näiteks kui toetust taotletakse 2017. aastal, siis saavad eelistuse ettevõtjad, kelle seemnepartii on sertifitseeritud peale 1. jaanuari 2016. Sertifitseeritud seemnepartiide ja nende omanike kohta leiab teavet Põllumajandusameti veebilehelt:

<http://www.pma.agri.ee/index.php?id=104&sub=254&sub2=342>.

2017. a juuli alguse seisuga omas eelnõu nõuetele vastavat sertifitseeritud seemnepartiid umbes 80 ettevõtjat. Eelistus sertifitseeritud seemnetootjate investeringute tegemisel aitab kaasa seemnekvaliteedi ja selle kaudu ka saagikuse tõusule. Eelistus panustab ka “Eesti seemnemajanduse arengukava aastateks 2014–2020“ eesmärgi – sertifitseeritud seemne ja paljundusmaterjali ning Eesti tingimustesse sobivate ja siin levivate taimekahjustajate suhtes vastupanuvõimeliste sortide kasutamise suurendamine – saavutamisse.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), ja komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktidega saab tutvuda internetis Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis aadressil <http://europa.eu.int/eur-lex>.

4. Määruse mõjud

Määrus toob kaasa kaudsed positiivsed mõjud nii keskkonna- kui sotsiaalmajanduslikul tasandil.

Ohustatud tõugu looma pidajate eelistamine aitab parandada selle pidamisega tegelevate ettevõtjate majanduslikku võimekust ning aitab kaasa kultuuripärandi ja geneetilise mitmekesisuse seisukohast oluliste ja ohustatuks loetud kohalike tõugude säilitamisele. Samuti aitab seemnetootjatele lisatud eelistus parandada seemnetootjate investeringuvõimekust ja soodustab seemnekvaliteedi ning selle kaudu saagikuse tõusu.

Muudatusega kaasneb Keskkonnaametile parem selgus kavandatavate niisutusprojektide mahu osas, kuna projektid ei laeku erinevatel aegadel, vaid ühekorraga. Seega Keskkonnaametil on võimalik hinnata kompleksemalt niisutussüsteemide rajamisega kaasnevat mõju veekogumile, kui samast veekogumist soovib niisutusvett võtta rohkem kui üks taotleja. Kuna muudatuse tulemusena esitab PRIA kõik niisutusinvesteeringutega seotud projektid Keskkonnaametile samaaegselt, siis suureneb Keskkonnaameti halduskoormus sel ajahetkel (arvamuse küsimine ei haju pikemale ajaperioodile). Projektide samaaegne kättesaamine võimaldab samas hinnata Keskkonnaametil kohe nendega kaasnevat töömahtu. Lisaks vähendab muudatus niisutusinvesteeringute korral toetuse taotleja halduskoormust. Eelmiste taotlusvoorude põhjal eeldame, et ühes taotlusvoorus niisutusinvesteeringuteks toetuse taotlejate arv jääb tõenäoliselt alla 30. Toetuse raames toimub üldjuhul üks taotlusvoor kalendriaastas.

Nii eelnevas lõigus nimetatud arvamuse küsimise muudatus kui ka hindamiskriteeriumitesse lisatavad uued hindamiskriteeriumid suurendavad PRIA, kui taotluste menetleja, halduskoormust. Nimetatud halduskoormuse kasvu minimaliseerib võimalus vaadelda lisandunud hindamiskriteeriumeid olemasolevate registrite põhjal ning asjaolu, et niisutusinvesteeringuteks toetuse taotlejate arv ei saa olema tõenäoliselt suur.

Muudatus aitab kaasa EAFRD-i toetusraha ja Eesti kaasfinantseeringuna antava toetusraharaha eesmärgipärasele ja täielikule kasutamisele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Põllumajandusettevõtjate investeeringutoetust rahastatakse 85% ulatuses EAFRD-st ning 15% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Arengukava meetme 4.1 kogueelarve on 145 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 85% (123,25 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 15% (21,75 miljonit eurot). Kokku on meetme 4.1 raames toimunud neli taotlusvooru, mille jooksul on määratud kokku 95,8 miljonit eurot toetust (54% kogu eelarvest).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile, Keskkonnaministriumile ja Rahandusministriumile õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu. Eelnõu on koostatud koostöös PRIAga.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministrium ning Rahandusministrium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. Jaanuari 2011.a määruse nr 10 "Vabariigi Valitsuse reglement" § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda ka põhjendamatult kooskõlastamata, mistõttu loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Keskkonnaministrium kooskõlastas eelnõu järgnevate märkustega:

- paluti määratleda niisutusinvesteeringute korral Keskkonnaameti arvamuse koostamiseks ettenähtud aeg (30 kalendripäeva arvates nõuetekohaste dokumentide saamisest);
- paluti täpsustada Keskkonnaameti arvamuses toodava teabe sisu;
- paluti seletuskirjas selgitada määruse terminoloogias toimunud muudatust (Keskkonnaamet kooskõlastus on asendunud Keskkonnaameti arvamusega).

Kõigi nimetatud ettepanekutega on arvestatud. Esimese kahe punktiga arvestamine kajastub eelnõu punktis 7. Viimase punktiga arvestamine kajastub seletuskirjas olevate eelnõu punktide 2, 3, 5 ja 7 selgituses.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti
Kantsler